

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi

Cilt: 2 | Sayı: 2 | Aralık 2016

[BAÜİFD]

Journal of Balıkesir University Faculty of Theology

Volume: 2 | Issue: 2 | December 2016

ISSN: 2149-9969

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
Journal of Balıkesir University Faculty of Theology
[BAÜİFD]

Cilt | Volume: 2 Sayı | Issue: 2
Yıl | Year: 2016 Aralık | December 2016

ISSN: 2149-9969

Derginin Sahibi / Owner of the Journal

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi adına Prof. Dr. Muammer ERBAŞ
On behalf of Balıkesir University Faculty of Theology

Editör / Editor

Doç. Dr. Mustafa KOÇ

Editör Yardımcısı / Editorial Assistant

Doç. Dr. Yunus Emre GÖRDÜK

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Muammer ERBAŞ (Başkan, BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)
Doç. Dr. Mustafa KOÇ (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)
Doç. Dr. Yunus Emre GÖRDÜK (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)
Doç. Dr. Savaş KOCABAŞ (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)
Yrd. Doç. Dr. Recep ÖNAL (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)
Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZKAN (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)
Yrd. Doç. Dr. Abdullah BAYRAM (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)
Yrd. Doç. Esmâ SAYIN (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)
Yrd. Doç. Dr. Mansur TEYFUROV (BEÜ İslami İlimler Fakültesi, Türkiye)
Yrd. Doç. Dr. Mustafa YİĞİTOĞLU (KÜ İlahiyat Fakültesi, Türkiye)
Yrd. Doç. Dr. Veli ABA (KSÜ İlahiyat Fakültesi, Türkiye)
Dr. Osama Hassan Ahmed SOKR (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)
Dr. Hesham Moadmed İbrahim MOTOWA (BAÜN İlahiyat Fakültesi, Türkiye)

Sekreteryâ / Secretariat

Mustafa BOZKURT & H. Kübra ÖZUSTA

Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi / Executive Office and Correspondence Address

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Dinkçiler Mah. Soma Cad. Merkez/Balıkesir

Telefon: 0 266 249 61 79 & **Faks:** 0 266 239 87 46

E-posta: balikesirilahiyatdergisi@gmail.com

Web: www.balikesir.edu.tr

Yayın Türü / Publication Type

Sürelî Yayın / Periodicals

Yayın Periyodu / Publication Period

Altı ayda bir (Haziran-Aralık aylarında) yayınlanır
Published biannually, June – December

Yayıncı / Publisher

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Basım Yeri ve Tarihi / Publication Place and Date

Ankara, Aralık- December 2016

Baskı Hazırlık / Printed by: Detay Yayıncılık, Adakale Sokak No: 14/1-5 Kızılay-Ankara (0312) 434 09 49, e-posta: detayyay@gmail.com

Baskı/Cilt: Bizim Büro Matbaacılık ve Basımevi: 1. Sanayi Caddesi, Sedef Sokak, No: 6/1 İskitler / Ankara

Tel: (0312) 229 99 28, Sertifika No: 26649

Bilim Danışma Kurulu / Scientific Advisory Board

Abdurrahman KURT, Prof. Dr. (Uludağ Üniversitesi, Türkiye)
Abdülhamid BİRİŞİK, Prof. Dr. (Marmara Üniversitesi, Türkiye)
Abdülkerim BAHADIR, Prof. Dr. (Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye)
Âdem KORUKÇU, Doç. Dr. (Hitit Üniversitesi, Türkiye)
Ahmet Nedim SERİNSU, Prof. Dr. (Ankara Üniversitesi, Türkiye)
Ahmet ALBAYRAK, Doç. Dr. (Uludağ Üniversitesi, Türkiye)
Ahmet ALİBASİC, Prof. Dr. (Sarajevo University, Bosna Hersek)
Ahmet Saim KILAVUZ, Prof. Dr. (Uludağ Üniversitesi, Türkiye)
Ali AYTEN, Prof. Dr. (Marmara Üniversitesi, Türkiye)
Ali KAYA, Prof. Dr. (Uludağ Üniversitesi, Türkiye)
Anja ZALTA, Prof. Dr. (University of Slovenia, Slovakya)
Banu GÜRER, Yrd. Doç. Dr. (Marmara Üniversitesi, Türkiye)
Bedreddin ÇETİNER, Prof. Dr. (Marmara Üniversitesi, Türkiye)
Cağfer KARADAŞ, Prof. Dr. (Uludağ Üniversitesi, Türkiye)
Celil KİRAZ, Doç. Dr. (Uludağ Üniversitesi, Türkiye)
Fahri ÇAKI, Doç. Dr. (Balıkesir Üniversitesi, Türkiye)
Farid ALATAS, Prof. Dr. (National University of Singapore, Singapur)
Fatih TOKTAŞ, Doç. Dr. (Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye)
Fatih YAVUZ, Yrd. Doç. Dr. (Balıkesir Üniversitesi, Türkiye)

Habil ŞENTÜRK, Prof. Dr. (Uşak Üniversitesi, Türkiye)
Hamit ER, Prof. Dr. (İstanbul Üniversitesi, Türkiye)
Hasan KAPLAN, Prof. Dr. (İbn Haldun Üniversitesi, Türkiye)
Himmat KORUR, Prof. Dr. (Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye)
Hossein GODAZGAR, Prof. Dr. (Al Maktoum Higher Education College, İskoçya)
Hüseyin ESEN, Prof. Dr. (Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye)
İbrahim GÜRSES, Doç. Dr. (Uludağ Üniversitesi, Türkiye)
İlhami GÜLER, Prof. Dr. (Ankara Üniversitesi, Türkiye)
İsmail SAĞLAM, Prof. Dr. (Uludağ Üniversitesi, Türkiye)
James L. COX, Prof. Dr. (University of Edinburgh, İskoçya)
Mehmet AKBAŞ, Doç. Dr. (Artuklu Üniversitesi, Türkiye)
Mehmet Akif KILAVUZ, Prof. Dr. (Uludağ Üniversitesi, Türkiye)
Mehmet ALTUNTAŞ, Yrd. Doç. Dr. (Bozok Üniversitesi, Türkiye)
Mehmet BAYYİĞİT, Prof. Dr. (Balıkesir Üniversitesi, Türkiye)
Mehmet DİLEK, Yrd. Doç. Dr. (Akdeniz Üniversitesi, Türkiye)
Mehmet EVKURAN, Prof. Dr. (Hitit Üniversitesi, Türkiye)
Mehmet ŞEKER, Prof. Dr. (Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye)
Mehmet YALAR, Prof. Dr. (Uludağ Üniversitesi, Türkiye)
Mehmet TÜRKERİ, Prof. Dr. (Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye)

Muhammed TASA, Prof. Dr. (Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye)
Muhsin AKBAŞ, Prof. Dr. (Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye)
Muqtedar KHAN, Prof. Dr. (University of Delaware, İran)
Murat ÖZKUL, Yrd. Doç. Dr. (Balıkesir Üniversitesi, Türkiye)
Musa MUSAI, Prof. Dr. (Tedova State University, Makedonya)
Mustafa KARA, Yrd. Doç. Dr. (Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkiye)
Mustafa ÖZEL, Prof. Dr. (Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye)
Mustafa ÖZTÜRK, Prof. Dr. (Marmara Üniversitesi, Türkiye)
Mustafa YILDIRIM, Prof. Dr. (Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye)
Orhan YILMAZ, Yrd. Doç. Dr. (Bozok Üniversitesi, Türkiye)
Osma MOUSA, Doç. Dr. (Menoufia University, Mısır)
Ömer DUMLU, Prof. Dr. (Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye)
Ramazan BİÇER, Prof. Dr. (Sakarya Üniversitesi, Türkiye)
Recep CİCİ, Prof. Dr. (Uludağ Üniversitesi, Türkiye)
Saffet KÖSE, Prof. Dr. (Kâtip Çelebi Üniversitesi, Türkiye)
Seyid SHTERİN, Prof. Dr. (King's College London, University of London, İngiltere)
Süleyman AKKUŞ, Prof. Dr. (Sakarya Üniversitesi, Türkiye)
Tevfik YÜCEDOĞRU, Prof. Dr. (Uludağ Üniversitesi, Türkiye)

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, yılda iki kez yayınlanan akademik uluslararası hakemli bir dergidir. BAÜİFD'de yayınlanan yazıların bilimsel ve hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir. Yayın dili Türkçe olmakla birlikte diğer dillerde de yazılar yayınlanmaktadır. Yayınlanan yazıların bütün yayın hakları BAÜİFD'ye ait olup yayıncının izni olmadan kısmen veya tamamen basılamaz, çoğaltılamaz ve elektronik ortama taşınmaz. Yazıların yayınlanıp yayınlanmamasından derginin yayın kurulu sorumludur.

İçindekiler

174-175

Editörden

Makaleler

XX-XX

[*Tefsir*] –

Muammer ERBAŞ

Kur'an-ı Kerim'de Çağdaş Güzel Sanat Dalları ve Modern İletişim Yöntemlerine İşaretler

XX-XX

[*Din Psikolojisi*] –

Ömer Faruk SÖYLEV

Din Görevlilerinin Dini Danışma ve Rehberlik İlişkileri Üzerine Bir Araştırma

XX-XX

[*İslam Hukuku*] –

Mehmet ÖZKAN

Hanefilerin İbadet Konularındaki İçtihatlarında Küllî Kaidelerin Etkisi

XX-XX

[*Din Psikolojisi*] –

Mustafa KOÇ

Diasporik Yaşamın Psiko-Anatomisi – II: Müslüman-Türk Göçmenlerin Çalışma ve Cinsel Yaşamları Üzerine Nitel Bir Çalışma

XX-XX

[*İslam Tarihi*] –

Yusuf KABAĞCI

Oryantalistlere Cevaben Yazılan İlk Kapsamlı İngilizce Siyer: The Spirit of Islam

Sempozyum

Tanıtımı

XX-XX

[*Din Eğitimi*] –

Ahmet Ali ÇANAKCI

"Kur'an Kurslarında Eğitimin Niteliği, Sorunları ve Çözüm Yolları" Çalıştayı (Seferihisar / İzmir)

BAÜİFD

XX-XX

Yayın Kuralları

Dipnot ve Kaynakça Gösterimi

Contents

174-175 | Editor's note

Articles

- XX-XX | [*Tafsir*] –
Muammer ERBAŞ
Contemporary Fine Arts and the Signals to the Modern Communication Methods
in the Holy Qur'an
- XX-XX | [*Psychology of Religion*] –
Ömer Faruk SÖYLEV
A Research on Pastoral Care and Counseling Relationship of Religious Officers
- XX-XX | [*Islamic Law*] –
Mehmet ÖZKAN
The Effect of General Rules in the Hanafis' Ijtihads about Worship
- XX-XX | [*Psychology of Religion*] –
Mustafa KOÇ
Psycho-Anatomy of the Diasporic Life-II: A Qualitative Study on Turkish-
Muslim Immigrants' Working and Sexual Lives
- XX-XX | [*History of Islam*] –
Yusuf KABAĞCI
The First Comprehensive English Sirah that is Written in Response to
Orientalists: The Spirit of Islam

Symposium Presentation

- XX-XX | [*Religious Education*] –
Ahmet Ali ÇANAKCI
Workshop on the Qualification of Education, Problems and Solutions in the
Quran Courses (Seferihisar / İzmir)

BAÜİFD

- XX-XX | Publication Principles
Representation of Footnotes and Reference

Editörden / Editor's Note

Değerli Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi [BAÜİFD] okuyucuları,

Hepimizin bildiği gibi fakültelerin bilimsel dergileri, aynı zamanda bu kurumların akademik vitrini olma özelliğini taşırlar ve zaman içerisinde ülkede oluşan akademik geleneğe de ciddi anlamda katkı sağlarlar. Rabbimize şükürler olsun ki Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi'nin dördüncü sayısı ile tekrar sizlerle buluşmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

2015 yılında 'uluslararası hakemli dergi' statüsüyle akademik yayın hayatına başlayan fakülte dergimiz, başta siz kıymetli okuyucularımız olmak üzere, hakem kurulu, yayın kurul üyelerimiz ve dergimize akademik çalışmalarına önemli katkılarda bulunan akademisyen yazarlarımız sayesinde yayın hayatını devam ettirmektedir.

Dergimizin yayın kurulunun yapmış olduğu değerlendirme sonucunda bu dördüncü sayımızda bir editör değişikliğine gidilmiştir. Dolayısıyla yayın kurulu adına Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi'nin yeni editörü olarak, fakülte dergimizin üçüncü sayısına kadar dergide emeği olan önceki editör Sayın Yrd. Doç. Dr. Recep Önal beye teşekkür ediyorum. Yine akademik yayıncılıkta önemli bir görev olan editörlük görevinin bir bayrak yarıışı olduğunu ve zamanı geldiğinde bir sonraki meslektaşına devredilmesi gerektiğini bilen bir editör olarak, editör yardımcım sayın Doç. Dr. Yunus Emre Gördük beyle birlikte bu dördüncü sayıdan itibaren akademik yayıncılık hayatımıza devam etmeyi arzulamaktayız.

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi'nin bu dördüncü (2016, 2/2) sayısında da Teoloji alanındaki farklı bilim dallarına ait birbirinden değerli akademik ürünleri siz değerli okuyucularımızın hizmetine sunmaya çalıştık.

Bu ilgili sayımızda, her bir akademik ürünün kendi alanında oluşan uluslararası ve ulusal literatürüne önemli katkılar sağlayacağını umduğumuz beş telif makale ve bir çalıştay tanıtımı olmak üzere toplamda altı (n=6) akademik ürün yer almaktadır.

Yukarıda sözü edilen bu akademik ürünlerden ilk olarak *tefsir* bilim dalında "Kur'an-ı Kerim'de Çağdaş Güzel Sanat Dalları ve Modern İletişim Yöntemlerine İşaretler" başlığıyla çağdaş güzel sanatlar konusunu farklı bir bakış açısıyla yorumlayan tefsir uzmanı Muammer Erbaş'ın makalesini bulacaksınız. Bu çalışmada Kur'an-ı Kerim'in kendi içinde şiir, kıssa, vb. edebiyat dallarını içerdiği belirtilerek bugün için bu dalların her birinin dinsel tebliğ için kullanılmasının bir zorunluluk olduğu üzerinde durulmaktadır.

İkinci olarak *din psikolojisi* bilim dalında din psikoloğu Ömer Faruk Söylev'in "Din Görevlilerinin Dini Danışma ve Rehberlik İlişkileri Üzerine Bir Araştırma" başlıklı makalesi yer almaktadır. Makalede din görevlileri ile din psikolojisinin yeni bir alt uygulama alanı olarak her geçen gün popülerleşen dini danışma ve rehberlik hizmetleri arasındaki ilişkinin yapısal örüntüsü betimlenmeye çalışılmıştır.

Ayrıca *İslam hukuku* bilim dalında “*Hanefîlerin İbadet Konularındaki İctihâtlarında Küllî Kaidelerin Etkisi*” konusunu ele alan üçüncü makale ise bir İslam hukuku uzmanı olan Mehmet Özkan tarafından kaleme alınmıştır. Makalede İslam hukuk metodolojisinde çok önemli bir yeri olan ‘el-asl’ kavramı ayrıntılı olarak analiz edilmiştir. Hanefî mezhebine mensup müçtehitlerin ibadet konularıyla ilgili birçok meseleyi asıllara dayandırdıklarının altının çizildiği bu makalede, İslam hukuku klasik kaynaklarından Serahsî’nin (ö. 483/1090) ‘el-Mebsût’ adlı eserinden konuyla ilgili örneklere yer verilmiştir.

Alana ilişkin teorik ve ampirik diğer çalışmalarının yanı sıra son dönemde diaspora psikolojisi üzerine çalışmalarıyla da tanınan din psikoloğu Mustafa Koç tarafından *din psikolojisi* bilim dalında kaleme alınan “*Diasporik Yaşamın Psiko-Anatomisi – II: Müslüman-Türk Göçmenlerin Çalışma ve Cinsel Yaşamları Üzerine Nitel Bir Çalışma*” başlıklı dördüncü makalede ise öncelikle Müslüman-Türk göçmenlerin “çalışma yaşamı” üzerine elde edilen nitel bulgulara yer verilmiştir. Daha sonra ise adı geçen örneklem grubunun “cinsel yaşamları” üzerine saptanan diğer nitel verilerin analizleri yapılmıştır. Araştırma konusuna ilişkin yapılan nitel analizler sonucunda; “(a) çalışma yaşamlarıyla ilgili olarak Müslüman-Türk göçmenlerin çoğunluğunun işçi sınıfında bir yaşam sürdükleri; katılımcıların dış-göç motivasyonlarının farklılaşması sebebiyle ekonomik nedenlerin yanı sıra eğitim amaçlı dış-göçün de yaşandığı; Türk azınlık grubunun kendi aralarındaki iç çekişmesinin, iş yaşamında başarılı olmama nedenlerinden biri olduğu; (b) cinsel yaşamlarıyla ilgili olarak da evli olmayan göçmenlerin evli olanlara göre ‘evlilik öncesi’ ve ‘evlilik dışı’ cinsel ilişkiye yönelik daha seküler bir tutum geliştirdikleri; yine evli olmayanların evlilik dışı cinsel ilişkide buldukları ve bu göçmenlerin dinsel inanç düzeylerine bağlı olarak da bu türden bir ilişki sonrasında suçluluk ve günahkârlık duygusu yaşadıkları” gibi bulgular elde edilmiştir.

Son olarak *İslam tarihi* bilim dalında “*Oryantalistlere Cevaben Yazılan İlk Kapsamlı İngilizce Siyer: The Spirit of Islam*” başlıklı altıncı makale de, İslam tarihi uzmanı Yusuf Kabakçı tarafından kaleme alınmıştır. Çalışmada Seyyid Emir Ali’nin oryantalist iddialara karşı İslam dinini ve İslam peygamberi Hz. Muhammed’i savunmak, Müslüman aydınlara ve İslam’a ilgi duyan Müslüman olmayanlara da İslam dinini ve İslam peygamberi Hz. Muhammed hakkında doğru bilgiler sunabilmek için yazdığı “The Spirit of Islam” adlı eseri üzerine çeşitli analizler yer almaktadır.

Öte yandan dergimizin sempozyum tanıtımı bölümünde *din eğitimi* bilim dalında 25-27 Aralık 2015 tarihleri arasında İzmir’de gerçekleştirilen “*Kur’an Kurslarında Eğitimin Niteliği, Sorunları ve Çözüm Yolları*” (*Seferihisar / İzmir*)” konulu çalıştay din pedagoğu Ahmet Ali Çanakçı tarafından tanıtılmıştır.

Sonuç olarak, dergimizin bu sayısına genel olarak bakıldığında Türk İlahiyat araştırmalarında önemli bir yere sahip olan ‘tefsir, İslam hukuku, din psikolojisi, İslam tarihi, din eğitimi’ bilim dallarında yazılan toplamda altı (n=6) akademik ürünün yer aldığını görmekteyiz. Adı geçen bu çalışmaların ilgili bilim dallarında önemli birer boşluğu dolduracağını ümit ediyoruz.

Yayın ekibim adına dergi editörü olarak, öncelikle derginin tüm aşamalarında desteklerini esirgemeyen Balıkesir Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Kerim Özdemir'e ve İlahiyat Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. Muammer Erbaş'a teşekkür ediyorum. Ayrıca bilimsel çalışmalarıyla dergimize kıymetli katkıları olan akademisyen yazarlarımıza ve yayın kurulu üyelerimize de gönülden teşekkürü bir borç biliyorum.

Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi'nin bu dördüncü sayısının (2016, 2/2), başta Türk Teoloji araştırmaları olmak üzere uluslararası alan literatürüne bereketler getirmesini temenni eder, değerli çalışmalarınızı, birikimlerinizi ve manevî desteğinizi beklediğimizi belirtmek isterim.

Beşinci sayımızda buluşmak ümidiyle efendim...

Doç. Dr. Mustafa KOÇ

E d i t ö r

MAKALELER
[ARTICLES]

ÇEVİRİLER
[TRANSLATIONS]

SEMPOZYUM TANITIMI
[SYMPOSIUM PRESENTATION]